

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inzerat na celi strani 32 K, na $\frac{1}{2}$ strani 16 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{8}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1900. Leto XVII.

Obseg: Kako se spozna, zakaj konj šanta. — Vzledna kmetija Oberhof-Buchau na Štajerskem. — Kako se delé in urejajo skupni pašniki, gozdi in enaka skupna zemljišča. (Dalje.) — Vnanja znamenja zdravja in bolezní pri prasičih. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Kako se spozna, zakaj konj šanta.

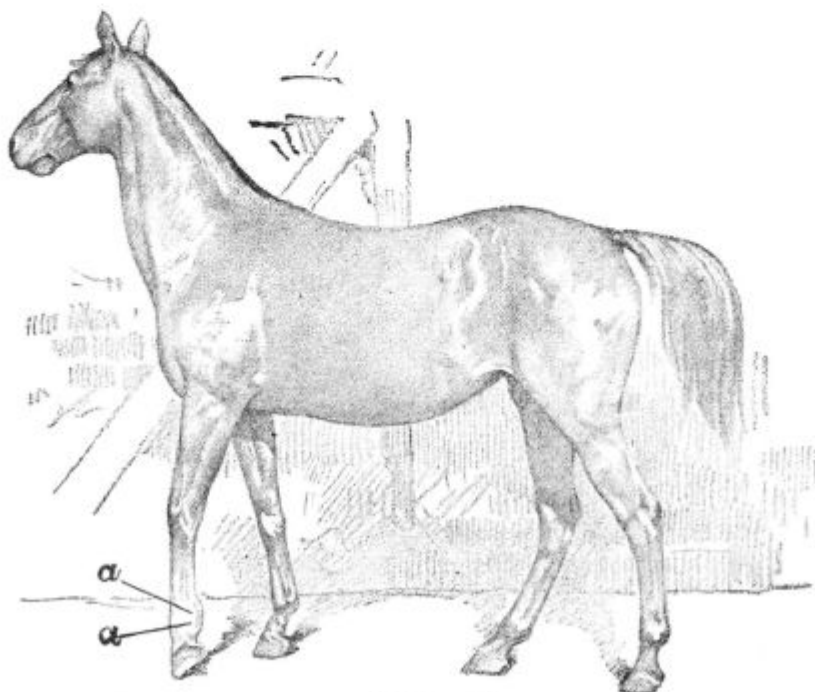
Mnogokrat ni lahko spoznati, zakaj konj šanta.

Za nevesče priporočamo sledeče poskuse:

1.) Opazujmo najprej konja v hlevu, če nogo dviga ali se nanjo opira, ali jo naprej ali nazaj moli. Če je bolečina v dolnjih delih noge, v kopitu, v biclju ali v tamošnjih kitah, potem konj nogo varuje, ne stopi popolnoma nanjo in jo tudi naprej drži. Konj na podobi 82. ima otekel člen in otekle kite, zato moli nogo naprej ter stoji le na prstih. Če je pa bolečina v plečih ali v kolku, potem stoji konj v hlevu na celem kopitu.

2.) Ko se je enkrat to dognalo, potem ženemo konja iz hleva na kak raven kraj, kjer naj nekaj časa hodi v korak in v trab. Tu se zapazi, da konj bolj

prenaša svojo težo na zdravo nogo in da truplo niže pride, kadar stopi na zdravo nogo. Konj namreč skuša bolno nogo obtežiti le malo in kratek čas, in kadar

Podoba 82.

stopi na bolno nogo, takrat tudi nekoliko dvigne truplo. Pri stopanju na bolno prednjo nogo se tudi zapazi dviganje glave, s čemer se razbremeni dotična noga. Pri bolečinah v zadnjih nogah se zapazi neenakomerno dviganje zadnjega dela života. Ker obremenjenje bolne noge traja le kratek čas in konj hitro podstavi svojo zdravo nogo, zato imajo nevesči ljudje večkrat zdravo nogo za bolno. Če je bolečina v gornjih delih noge, potem konj nogo ne dviga zadosti ter jo naprej postavlja. Tak konj se kaj lahko izpodtika že na nizkih predmetih. Šantanje postaja močnejše, če so tla mehka in se noga globoko pogreza.

Če gonimo konja v krogu, potem postaja šantanje

močnejše, ako je bolna noga na vnani strani, ker ta noga dela daljšo pot kakor notranja. Ako je bolečina v spodnjih delih noge, potem je šantanje močnejše, ako je bolna noga na notranji strani, ker v tem slučaju nosi ta večje breme.

3.) Če smo vse to skrbno opazovali, potem preglejmo konja stoječega. Najprej prav skrbno ogledjmo vse dele bolne noge odvzgor navzdol, če ni kje kaka oteklina ali kaj drugega nenavadnega. Na to se otipljejo vsi deli noge z roko, in sicer se prične spodaj. Pregledati je pred vsem, če je kje kaj vročega ali bolečega. Nikoli pa ni opustiti, da bi ne pregledali prav natančno kopita in podkve.

Na ta način se v največ slučajih da z gotovostjo dognati sedež in vzrok šantanju.

Vzglejna kmetija Oberhof-Buchau na Štajerskem.

V letih 1892. in 1894. je štajerska dežela kupila posestvo Oberhof pri Št. Gallenu tik meje Zgor. Štajerske in več manjših kmetij v Buchau, ki leži $2\frac{1}{2}$ ure hoda od Oberhafa na poti proti Admontu.

Ta kmetije merijo skupaj 239'92 *ha* ali 415 oralov. Kupile so se s tem namenom, da se času primerno uredé in tako oskrbujejo, da bodo okoličanom in drugim obiskovalcem za vzgled umnega gospodarstva. Na teh kmetijah, ki naj bi se pečale pred vsem z živinorejo, ki je po takih goratih krajih najvažnejša kmetijska panoga, naj bi se izrezala lepa plemena goved, zlasti čistokrvni biki, da bi se oddajali štajerskim živinorejcem in živinorejskim zadrugam. Da bi se kmetijski napredek hitreje širil, zlasti med štajerskimi planinci, se je določilo, da se imajo na tej deželni kmetiji vsako leto prirejati še posebni poučni tečajji, in sicer en tečaj za kmetske sinove, en tečaj pa za kmetske hčere. Ti tečajji naj trajajo po 4 tedne in naj se udeleženci poučujejo o najvažnejših točkah živinoreje, mlekarstva, planinarstva in gospodinjstva.

S tem namenom se je pričelo delovanje novega deželnega podjetja, ki naj bi služilo v prid štajerskim gospodarjem, a do leta 1897. ni bilo nobenega uspeha, tako da je dežela hotela vse skupaj zopet prodati. V tem letu se je pa deželi posrečilo za oskrbnika in voditelja dobiti priznanega veščaka v osebi dr. P. Schupplija, ki je v kratkem času popravil napake svojega prednika in dosegel v malo letih tako lepe uspehe, da ni le zagotovljen nadaljnji obstanek tega deželnega podjetja, ampak da se bo dosedanje delovanje celo razširilo, in sicer z razširjenjem poučnih tečajev, ki se prav pridno obiskujejo, in z nakupom planine, ki se je dosedaj teško pogrešala v ondotnem gospodarstvu.

Ako si ogledamo zanimivo uredbo tega deželnega gospodarstva, vidimo, da se pečla izključno le z živinorejo in s travništvom. Vse njive, katerih je bilo prej 83'26 *ha*, in na katerih se je pridelovalo potrebno žito, so se opustile in predelale v stalne travnike in pašnike, tako da se sedaj na vsem posestvu prideluje le krma. Le gozdi so ostali, in ker merijo 76'60 *ha*, ostane travnikov in pašnikov skupaj 163'32 *ha* ali 282 oralov.

S krmo, ki se dobiva na tem prostoru, se redi 100 glav goveje živine, in sicer povprek 40 krav, 4 biki, sicer pa mlada goved in potrebna delavna živina.

Kar se pridelava gnoja, se ves porabi za travnike in deloma tudi za pašnike. Pašniki se namreč tudi

gnoje s hlevskim gnojem, in sicer na vsakih deset let. Prvo leto se pognojeni del pašnika najprej pokosi, potem pa popase. Umetna gnojila se ne rabijo, ker je dosti domačega gnoja. Pašniki so razdeljeni v oddelke in ograjeni. Posamezni oddelki se popasejo po vrsti. S takim ravnanjem se pašniki veliko bolj izkoristijo in v rodovitosti vse drugače pospešujejo, kakor če se pase vsak dan po vseem prostoru, kakor pri nas na mnogih krajih opazujemo.

Taka uredba gospodarstva, da raste po onih zemljiščih sama trava, ki se deloma kosi, deloma popase, ima to prednost, da potrebuje najmanj dela in da se izhaja z najmanjšimi stroški. V rokah dobrega živinorejca pa daje tako gospodarstvo po drugi strani lahko najlepše dohodke, zlasti ako se pečla s prirejo dragocenih plemenih živalij in z mlekarstvom, kakor vidimo to v Oberhof-Buchau.

Posebno lepa je živina, ki se redi na tej kmetiji. To je čreda ali bolje rečeno dve čredi, kateri je veselje gledati. Žival je lepša od živali. Živina je deloma mupoljskega (murbodenskega), deloma pingavskega plemena. Obe plemeni sta cenjeni v deželi in po obeh povprašujejo živinorejci. Zaraditega se tudi redita v enakem številu v ondotnih hlevih. Od vsakega plemena je po 20 krav in po 2 bika. S tako skupno in enako rejo se preskušajo prednosti tega in onega plemena. Krave pingavskega plemena so nekoliko težje in tehtajo povprek po 600 *kg*, one mupoljskega pa po 530 *kg*. Naravno je, da je tudi mlečnost različna. Leta 1899. so molzle pingavke povprek po 2333 *kg* mleka, mupoljske pa 1989 *kg*; mleko prvih pa je bilo manj mastno ali tolsto. S preiskovanjem se je dognalo, da je imelo mleko pingavskih krav le 3'83 % tolšče, ono mupoljskih krav pa 4'19 %.

Krma, katero dobivajo krave, obstoji pozimi le iz sena in otave, poleti pa iz pašé.

Mleko so pred vsem porablja za izdelovanje presnega masla in za rejo telet. L. 1899. se je namolzlo vsega skupaj 89.437 *kg* mleka; od tega se je porabilo 48.724 *kg* za napravo presnega masla, 29.643 *kg* pa za teleta. Ostalo mleko se je deloma prodalo, deloma porabilo doma v gospodinjstvu, za deputat itd. Le 140 *kg* se je porabilo za napravo domačega sira, tako imenovanega sira „Johanniter“.

Presno maslo se prodaja v Gradec po 2'70 K 1 *kg*. Razpošilja se v kaj pripravnih škatljah iz lepenke, ki drže po 5 *kg*.

Iz 100 *kg* mleka se je leta 1899. dobilo 4.481 *kg* presnega masla. Kakor kažejo nadrobni računi, se 1 *kg* mleka pri takem ravnanju izplača po 7'9 kr. ali 15'8 h, ako se računa vrednost pinjenega in posnetega mleka po 2'5 kr. ali 5 h za 1 l.

Mlekarški odpadki se večidel porabijo za prasiče. Teleta se odreja samo z napajanjem, slično kakor v Švici. Stem se mlečnost krav bolj izkorišča in se prihrani poznejše odstavljanje.

Pri sedanjem številu živine se na leto odda po 10 bikov in 8 telic za pleme.

Da se povzdigne gornještajersko planšarstvo, namerava dežela k sedanjemu posestvu kupiti še eno planino, ki bo merila kakih 200 do 300 oralov. Na ta način bo mogoče, da se število živine pomnoži na 170 glav, tako da se bo leto za letom lahko oddajalo po 14 do 16 plemenih bikov in po 10 12 telic. Z dobrim oskrbovanjem planine in z dobro uredbo planšarstva se bo pa ob enem delovalo na zboljšanje štajer-

skih planin, kakor tudi na to, da bo plemena živina še bolj utrjena in zdrava kakor je sedaj.

Na obiskovalca te vzgledne kmetije pa ne pravi samo tamkajšna živina, njena reja in uredba mlekarstva najboljši vtisk, ampak tudi vzgledno popravljene hlevi in gnojišča, kakor tudi vzgledni red in snaga, ki vladata povsodi, kamor se ozreš.

Kakor deluje deželna kmetija v Oberhof-Buchan zares uspešno za povzdigo ondotnega kmetijstva s svojim posnemanja vrednim gospodarstvom, tako deluje pa tudi s prirejanjem poučnih tečajev in popotnim poukom najugodnejše na to, da se kmetijski napredek širi po ondotnih krajih. R.

Kako se delé in urejajo skupni pašniki, gozdi in enaka skupna zemljišča.

(Dalje.)

Predlog prošnje mora obsegati:

1.) vsaj splošno oznamenilo ozemlja, katero naj se podrobno razdeli, oziroma, na katerem naj se pravice urede:

2.) premično in nepremično imetje, ki spada k skupnemu ozemlju, kakor tudi posebna zemljišča sodeležnikov, ki naj se privzemo v razdelbo ali uredbo:

3.) približno znano število sodeležnikov:

4.) imena predlagateljev.

Primerak prošnji za glavno razdelbo:

Veleslavna c. kr. deželna komisija za agrarske operacije
v Ljubljani!

Županija Ambrus, 20 posestnikov iz Brezovega Dola in 15 posestnikov z Zverčega, vsi iz sodnega okraja žužemberskega, imajo solastninske pravice do pašnika Golica, parcelno št. 105. davčne občine Zverče, ki meri okrog 150 oralov.

Peteri niže podpisani sodeležniki z Zverčega smo uvideli, da posestniki iz Brezovega Dola in županstvo v Ambrusu ta svet kvarno izkoriščajo, zato se hočemo od njih oddeliti in prosimo:

Veleslavna c. kr. deželna komisija za agrarske operacije naj blagovoli po deželnem razdelbenem in uredbnem zakonu vpeljati in dogotoviti glavno razdelbo pašnika Golica, parcelno št. 105. davčne občine Zverče.

Na Zverčem, dne 1. svečana 1894.

Jožef Papež s. r. z Zverčega št. 10.

Nace Orel s. r. z Zverčega št. 12.

Janez Kontè s. r. z Zverčega št. 15.

+ Matija Turek z Zverčega št. 17.

+ Jurij Štupica z Zverčega št. 30.

oba podpisal Vinko Kramarčič s. r.,

pisalec in priča.

Viktor Telijan s. r., priča.

Primerak prošnji za nadrobno razdelbo:

Veleslavna c. kr. deželna komisija za agrarske operacije
v Ljubljani!

Kakor je razvidno iz zemljiške knjige c. kr. okrajnega sodišča v Ložu je zemljišče vložek št. 10. davčne občine Vrhnika skupna last 20 posestnikov z Viševka in 13 s Knežje Njive. To zemljišče je mlad gozd v Racni Gori, meri 210 *ha* in je odnekad med imenovanih 33 posestnikov v resnici razdeljen, toda ni še zemljknižno pripisan posamnim domačijam. Podpisani želimo in prosimo, da se imenovano zemljišče razmeri,

po morebiti potrebnih popravkih razdeli in razpiše, vse po deželnem razdelbenem in uredbnem zakonu.

V Starem Trgu pri Ložu, dne 3. sušca 1895.

Matevž Tomec s. r. s Knežje Njive št. 1.

Francišek Benčina s. r. s Knežje Njive št. 3.

Neža Tominec s. r. s Knežje Njive št. 6.

Miha Zajec s. r. s Knežje Njive št. 10.

Marija Znidaršič s. r. s Knežje Njive št. 11.

Anton Baraga s. r. s Knežje Njive št. 13.

Štefan Hruška s. r. z Viševka št. 2.

Jernej Žagar s. r. z Viševka št. 5.

Francišek Truden s. r. z Viševka št. 7.

Martin Peče s. r. z Viševka št. 11.

+ Francišek Vidmar z Viševka št. 19.

podpisal Andrej Perušek s. r.

pisalec in priča.

Janez Ničemer s. r., svedok.

Primerak prošnji za regulacijo posestnih in užitnih pravic pri skupnih zemljiščih.

Veleslavna c. kr. deželna komisija za agrarske operacije
v Celovcu!

15 posestnikov iz Gorenje Vasi ima v solasti planino in gozd na Dobraču, ki obsegata skupaj 2150 oralov in se nahajata v zemljiški knjigi c. kr. okrajnega sodišča v Beljaku pod vložkom št. 10. davčne občine Polje.

Ker nekateri sodeležniki gozd kvarijo in planino preveč izkoriščajo, zato niže podpisani prosimo, naj se skupne užitne in posestne pravice do imenovanega zemljišča urede po deželnem zakonu z dne 5. julija 1885. l., št. 25. dež. zak.

V Gerenji Vasi, dne 1. malega travna 1895.

Jernej Rutar s. r. iz

Miha Stražek s. r. iz

+ Janez Muri iz

+ Jože Servicelj iz

oba podpisal Matija Kukman s. r.,

pisalec in priča.

Andrej Lorec s. r., priča.

Tako sestavljene prošnje daje deželna komisija krajnemu komisarju ali dotičnemu okrajnemu glavarstvu, da jih popolni s poizvedbami, v kolikor je potrebno za razsodbo, ali naj se razdelba ali uredba dovoli ali ne.

Ta razsodba se oznani vsem upravičencem in stopi v 14 dneh v moč, ako se nobeden v tem času proti njej ne pritoži.

Pritožba zoper dovoljenje razdelbe ali uredbe bi bila opravičena le tedaj, če bi se dokazalo, da prošnja ni podpisala zadostno število deležnikov, ali če bi dovoljena razdelba bila deležnikom v nenadomestno kvar. Ta slednja okolnost pa v kranjskem zakonu celo omenjena ni.

Po pravokrepnosti razsodbe postavi deželna komisija krajnega komisarja, ki mora s pridejanimi mu zemljemerci razdelbo ali uredbo izvesti, kadar je mogoče. Od dneva, ktereга komisar naznani svoje poslovanje pristojnemu sodišču, večina prepirnih in drugih pravnih vprašanj ne pripada več sodišču, temveč imata o njih določati krajni komisar in deželna komisija za agrarske operacije. Če je torej razdelba ali uredba dovoljena, je solastniki ne smejo dati kar sami izgotoviti kakemu zasebnemu zemljemercu ali zvedencu, temveč oboje ima izvesti agrarna oblast, ki je prošnji ustregla.

Ko je krajni komisar ugotovil vse upravičence, izda „imenik udeležencev“, kateri se razgrne osem dnij na vpogled na kakem javnem kraju, navadno v

občinskem uradu. Na upravičenca, ki je izpuščen v tem imeniku, se pri daljnjem obravnavanju ne ozira, zato naj se tak izpuščenec oglasi, oziroma pritoži, pri krajnem komisarju ter naj dokaže svoje pravice.

Med tem zemljemerec skupno zemljišče po vsem obsegu premeri in je, ako ni povsodi enake dobrote, preceni z zvedenci in pod nadzorstvom krajnega komisarja. Cenitev se mora namreč vršiti zato, ker se deleži kasneje ne smejo odmeriti samo po velikosti, temveč po vrednosti; kdor torej dobi slabši svet, dobi ga zato tudi več. Novo premerjenje zemljišča pa se navadno izvrši zato, ker je obris davčne mape dostikrat napačen in drugačen, kakor je zemljišče v resnici.

Premerjeno zemljišče se potem ne razmeri precej med sodeležnike, razen pri malih zemljiščih, ki so skozi enake vrednosti, in kjer zaradi velikosti deležne pravice ni nikakega prepira. Navadno pa je zemljemerčevo delo za tisto poletno dobo končano, kajti potrebne preise in račune napravi pozimi v pisarni.

Iz teh računov izda krajni komisar na splošen vpogled „register deležnih pravic“, v katerem je pravica vsakega udeleženca vcenjena z ozirom na vrednost vsega skupnega zemljišča. Če se je zemljišče vcenilo, je razporejen z registrom tudi načrt z dobrotnimi ali bonitetnimi razredi skupnega zemljišča.

Navadno, in posebno pri večjih zemljiščih, je vsakemu udeležencu vročiti izpisek iz registra deležnih pravic, vsekakor pa je razpoložbo registra, kakor vsako drugo, treba oklicati. V oklicu stoji tudi doba, v kateri je proti registru in njega pripadkom dovoljena pritožba.

Kadar je register deležnih pravic stopil v moč, mora krajni komisar po teh pravicah določiti „oddelilni načrt“, oziroma „načrt uredbe“, in sicer pri razdelbah mora dozvedeti za deležnim pravicam primerna oddelilna zemljišča, pri uredbah mora dozvedeti z ozirom na stanovitvo plodovitost skupnega zemljišča dopuščeno in najprimernejšo uravnavo skupnega užitka. Tudi mora obravnavati o bodočem oskrbovanju skupnosti in poizvedeti, kakšnih skupnih gospodarskih naprav je treba in koliko znašajo izravnave oddelil v novcih. Pri določevanju posameznih oddelil v zemlji in svetu se je na želje neposrednih udeležencev ozirati toliko, kolikor je to mogoče po postavi in nasproti javni koristi. Oddelilna zemljišča morajo biti v kar moči gospodarski obliki, v primerni zvezi med seboj in s posestjo zasebnih zemljišč deležnikov. Vsakemu deležniku se torej navadno odkaže le en kos, in sicer ako moč ondi, kjer ima že prej svoje posebno zemljišče, kjer je torej mejaš skupnosti. Doslej so se skupna zemljišča pri razdelbah drobila tako, da je vsak deležnik dobil po več delov, ker je bilo skupno zemljišče v raznih krajih različne vrednosti. Tega odslej ni več treba, ker se, kakor rečeno, različni kraji skupnega zemljišča precenijo po svoji dobroti, in kdor dobi pridelen nekoliko slabši delež, dobi zato toliko več sveta. Tudi se navadno ne vadjla (loza) za deleže, temveč, kjer ni posebnih ovir, odkazati je deležniku delež ondi, kjer meji s posestvom dotičnika; ako je bil poprej kaj prigradil, se mu ne vzame, temveč samo všteje v njegov delež. (Konec prih)

Vnanja znamenja zdravja in boleznih pri prasičih.

Koža in ščetine. Koža prasičev, ki pridejo redkokdaj na pašo, bodi fina, tenka ter porastena z

redkimi ščetinami. Ako se pa prasiči pasejo, potem naj imajo debelejšo in bolj kosmato kožo, ki jih varuje pred vročino, mrazom in mrčesi. Iz mnogih in debelih ščetin se da sklepati na debelo kožo. Kolikor debelejša je koža, toliko teže se da prasič navadno spitati. Črne lise na koži zlahtnih prasičev niso priljubljene. Razpokla, grčasta in luskinasta koža so znamenje slabe snage in kožnih bolezni.

Glava zlahtnih prasičev bodi kratka, gornji njen del širok, rilec fin in brez gub. Pri zlahtnih prasičih mora biti črta, ktero si mislimo potegnjeno čez rilec in čelo, močno vsklonjena. Navadni prasiči, ki hodijo na pašo, naj pa imajo krepek in dolg rilec.

Ušesi naj bodeta razmerno lahni ter naj daleč narazen stojita. Glava bodi vedno v pravem razmerju s telesom. Ako je glava fina in kratka, potem je telo navadno široko in globoko, a noge kratke in drobne. Z dolgo, debelo, koščeno glavo je pa navadno združeno dolgo, ozko in ozkoprсно telo, ki je na debelih in dolgih nogah. Glede določitve prasičje starosti po zobeh velja naslednje: Prasiček pride na svet s štirimi čekani in s štirimi krajnimi zobmi sprednjih mlečnih zob, tako da ima v vsaki čeljusti po dva sprednja mlečna zoba. Čez 4 tedne predre v vsaki čeljusti drug par teh mlečnikov in čez 8—12 tednov tretji par. Prvi kočniki se pokažejo s 4—6 tedni. Prvi par mlečnikov se menja z 9 meseci (v spodnji čeljusti mesec poprej), drugi par z 12 meseci in srednji par s 15 do 18 meseci.

Telo. Vrat naj se od tilnika naprej dviguje. Pod vratom naj bodo močne gube, ki kažejo, da se bo prasič lahko in hitro debelil. Tenek in suh vrat je smatrati za znatno napako.

Hrbet in pleča naj bodeta pri zlahtnih prasičih vodoravna in široka. Pri angleških prasičih je grbast hrbet velika napaka.

Križ bodi po možnosti širok in tudi raven ter lepo zaokrožen. Podrt, ozek in rtast križ je tudi pri navadnih prasičih napačen.

Rep ne bodi predolg ter naj bode porasten s fino dlako in v kolobarček zavrt.

Prsi zahtevamo široke in globoke, ker take jamčijo za dobro izkoriščenje krme.

Trebuš naj ne leži mnogo globoče kakor spodnji del prs. Ako je pa trebuh močno kvišku potegnjen, je to slabo znamenje, ker je to lahko znak kake bolezni ali pomanjkanja slasti. Pri svinjah naj bode na vsaki strani trebuha po 6 sescev; veliko sescev se smatra za znamenje velike rodovitnosti.

Noge. Pleča naj bodo po možnosti široka in dobro z mesom zastavljena. Koleno in piščal naj bodeta krepka ter naj piščal popolnoma navpično stoji. Če je koleno vzbuhnjeno na vnanjo ali notranjo stran, dá se iz tega mnogokrat sklepati na kakšno bolezen v kosteh. Stegna naj bodo široka in dobro obrastena z mesom.

Visoke naj bodo noge pri boljših prasičih nekako polovico toliko, kolikor je globoko truplo. Tako nizke noge, da breje ali doječe svinje seske plazijo skoraj po tleh, so znamenje, da se je s požlahtnenjem šlo že predaleč.

Prasičja narava. Prasičja narava bodi bolj mirna. Hudobne in razburljive živali niso dobre ne za pleme ne za pitanje.

Znamenja zdravja. Da je prasič zdrav se spozna po naslednjem: Zdravi prasiči žro vsako primerno klajo, ne glede na kakovost. Če so prasiči izbirčljivi, če iščejo najprej boljšo hrano in stikajo po

koritu, potem so ali bolni ali pa niso ješči ter se slabo opitajo. Zdrav prasič pride takoj h koritu, če se mu napolni.

Blato, ki gre od prasiča, naj ne bode pretrdo. Suho, trdo blato je znamenje, da v črevih ni kaj v redu, kar se pri prasičih, ki so vedno le v hlevu, prav pogostokrat dogaja.

Dihanje naj bode bolj lahno, da se komaj zapazi, ter naj zdrav prasič kakih 8—18krat dihne; angleški zdrav prasič dihne prilično 14krat v minuti.

Kašljanje je znamenje nereda v sapniku, v goltancu ali v plučih. Kašljanje je pri prasičih vedno slabo znamenje.

Vroči ušesi kažeta na groznico; če se prasič zarije v steljo, je znamenje slabega počutka i. t. d.

Če se prasiči ne zmenijo za tuje osebe, ki pridejo v hlev, ali sploh ne za izredne ropote i. t. d., potem jim gotovo ni prav dobro; pri debelih, pitanih prasičih je tako topo ležanje brezpomembno.

V kolobar zavit rep je sploh zanesljivo znamenje popolnega zdravja. Dvakrat zavit rep se smatra za znamenje posebnega zdravja. Ako pa hrana prasiču ne tekne, ko se pokažejo neredi v prebavilih, če ima prasič groznico i. t. d., potem onemorejo mišice na repu, in rep visi, kakor da bi bil ovenjen. Rep se prične šele zavijati, kadar prasič popolnoma ozdravi.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 222. Ali je kateri predpis, po katerem bi moral dacar odračunati užitnino za tisto neporabno brozgo, ki ostane na dnu v sodu, ki je bil zadacan? (G. v J.)

Odgovor: Takega predpisa ni, in kadar je vino zadacano, nimate nobene pravice več zahtevati povračilo za brozgo, ter je dacar tudi ne sme dati. Pač pa imate pravico ob navzočnosti dacarja še nezadacano vino pretočiti ter potem plačati dac samo od vina brez brozge.

Vprašanje 223. Ali je bolje sedaj jeseni umetna gnojila (Tomasovo žlindro in kalijevo sol) kar potresti in nič orati, ali jih je bolje podorati? Podoravanje bi bilo sedaj težko, ker vsled vednega deževja ni mogoče orati. (J. N. v Št. P.)

Odgovor: Umetnih gnojil nikakor ni treba sedaj podorati in je dovolj, da jih sedaj raztrosite. Kalijevo sol morete tudi spomladi raztrositi, Tomasovo žlindro pa vsekakor še jeseni, in če že enkrat trosite, potem pa kaže vse obenem sedaj jeseni narediti.

Vprašanje 224. V hiši imam dve sobi, v kateri mislim postaviti štedilna ognjišča, ker hočem dati ti sobi za stanovanje delavcem, ktere potrebujem za obdelovanje svojega posestva. Ako to storim, ali bodem moral od teh stanovanj plačevati davek? (D. J. v N.)

Odgovor: Na vsak način je plačevati od hišnih prostorov, ki se rabijo za stanovanje, davek, in ako ga že sedaj ne plačujete od teh prostorov, bote ga morali plačevati, kadar pridejo vanje stanovat stranke.

Vprašanje 225. Pri nas na Krasu imajo navado, da semensko pšenico, predno jo sejeje, potrosijo z apnom ali jo pa namakajo v vodi, v kateri se je raztopila bakrena galica, in zicer zato, da ne postane snetljiva. Ali je to res dobro? (J. F. v S.)

Odgovor: Namakanje semenske pšenice v raztopini bakrene galice je izborno in popolnoma zanesljivo sredstvo proti snetjivosti. Apno utegne tudi biti dobro, če se prav rabi, a zanesljivo sredstvo ni, zato se običajno ne rabi. Najbolje je

vzeti na 100 l vode $\frac{1}{2}$ kg bakrene galice in v tej vodi pšenico namakati 12—15 ur.

Vprašanje 226. Žganje, ktero sem skuhal, sem dal v vinski sod, kterege sem poprej pač po možnosti osnažil, a sedaj je žganje dobilo rdečkasto barvo. Na kakšen način bi spravil rdečo barvo iz žganja, morebiti s tem, da žganje še enkrat prekuham? (G. Z. v P.)

Odgovor: Praktiškega sredstva, žganju odvzeti rdečo barvo, ni drugega, kakor žganje še enkrat prekuhati.

Vprašanje 227. V kuhinji rabimo železao posodo, ki je znotraj belo glazirana, a je postala sedaj grda, kakor da bi bila umazana. Ali se da taka glazirana posoda na kak način osnažiti, ne da bi se pokvarila? (L. K. v L.)

Odgovor: To se da prav lahko doseči, in sicer na ta način, da posodo napolnite z vodo, vanjo denete nekaj klorovega apna in pepelike, jo postavite na gorek kraj ter vodo nekaj dni pustite v posodi.

Vprašanje 228. Kteri način soljenja prasičjega in drugega mesa, ki se bo sušilo v dimu, najbolj priporočate? (F. K. v Z.)

Odgovor: Pri nas navadni način soljenja mesa ni ravno slab, a ima vendar mnogo slabih strani. Način soljenja, kterege se poslužujejo tvorničarji suhega prasičjega mesa, pa za naše domače razmere tudi ni priporočljiv. Po našem mnenju je dati prednost načinu, ki je običajen na severnem Nemškem in na Angleškem, kjer imajo izborno domače sušeno meso. Način je tale: Za 50 kg mesa je vzeti 4 kg soli, 200 gr solira, 130 gr sladkorja in 34 litrov vode. Ta zmes se dobro in toliko časa kuha, da se toliko zgosti, da jajce na vrhu plava in se ne potopi. Ko je zmes popolnoma shlajena, se meso vanjo vleči ter tako obteži, da stoji tekočina vedno za kakih 5 cm nad mesom. V tej tekočini naj leže velike gnjati 4—5 tednov, debeli bohi 3—4 tedne, drugo meso, reberca i. t. d. pa 2 do 3 tedne. Ko se meso vzame iz razsola, naj se dobro obriše ter naj se en dan suši na prepihu in se šele potem dene sušit v dim.

Vprašanje 229. Ali ne škoduje kakovosti presnega masla, če se kravam pokladajo oljne tropine? (A. K. v N.)

Odgovor: To je pred vsem zavisno od vrste oljnih tropin. Repične tropine dajo vsekakor slabo presno maslo sezamove tropine ne vplivajo na okus, a v preveliki množini pokladane narede premehko presno maslo. Lanene tropine so vsestransko izborne, z njimi krmljene krave dajo jako dobro presno maslo, ki pa more biti pretrdo, če krave dobe preveč teh tropin. Najboljše so z ozirom na presno maslo kokosove tropine, ker je presno maslo po njih prave trdosti ter ima izredno fin okus.

Vprašanje 230. Ali je ktera maža za les, ki ga naredi trpežnega in negorljivega ali vsaj težko gorljivega? (J. Z. v D.)

Odgovor: Za mažo, ki les naredi trpežen in tudi negorljiv, priporočajo cement, ki se z mlekom vred kakor oljnata barva na drgalnem kamnu tako skupaj zmeša, da je tako gost kakor oljnata barva. S to mažo naj se les namaže 2—3krat. Les mora biti popolnoma suh ter ne gladek, torej nezlikan.

Gospodarske novice.

* Ob bližajočem se Novem letu prosimo p. n. gg. načelnike, da naj kmalu pobero udnino za l. 1901., a gg. ude prosimo, da naj jo izroče načelnikom podružnic, oziroma da jo naravnost pošljejo glavnemu odboru, ako so dobili poštнопoložni list. Prosimo prijatelje družbe, da naj ob Novem letu

skušajo dobiti obilo novih udov, kar bo letos tem lože mogoče, ker ni več plačati vstopnine.

* **Naročnike na umetna gnojila** opozarjamo na dotične razglase v zadnjih številkah „Kmetovalca“, zlasti na onega v 19. številki. Dohajajoča naročila moremo izvrševati le v redu kakor nam dohajajo, in sicer z ozirom na zalogo in z ozirom na privoz železnice, pri kateri so sedaj vsled obilega prometa zakasnenja na dnevnem redu. Kolikokrat smo prosili, da naj se umetna gnojila pravočasno naroče, a tega večina ni storila, zato nam pa sedaj prihajajo naročila z pripomnjo „tako“ ali „z obratno pošto“, čemur seveda ni mogoče vselej ustrediti. Zadnje naročitve upamo izvršiti ta deden, ker je 10 vagonov gnojil na potu, ki bi bili morali priti že prejšnji teden.

* **Mala naznanila**, ktera smo vpeljali v „Kmetovalcu“ brezplačno za svoje ude, odgovarjajo od leta do leta bolj svojemu namenu. V zadnjem času se je pa vrnila razvada, da inserenti v „Malih naznanilih“ žele pristavka: „Naslov pove uredništvo“ ali „Ponudba je pošiljati uredništvu“ i. t. d. S takimi rečmi se uredništvo in upravništvo lista nimata časa baviti, zato na kratko povemo, da „Malih naznanil“ s takimi pristavki sploh ne sprejemamo. Za inserate ta izjava seveda ne velja.

* **Inserate v „Kmetovalcu“** bodemo od 1. januarija l. 1901. naprej sprejemali le proti takojšnjemu plačilu računa, in sicer po tarifu, ki je objavljen na prvi strani lista. Ker ima „Kmetovalec“ le 4 strani prostora za inserate, zato si pridržimo pravico takrat, kadar nedostaja prostora, sprejeti le tiste inserate, ktere določi upravništvo.

* **Kletarski tečaj**. Tehnični vodja državnih vinskih zadev, g. B. Skalicky, bode imel svoj prvi kletarski tečaj v Rudolfovem dne 20., 21., in 22. decembra t. l. Udeležencem, kteri so se bili pravočasno zglasili, se do 10. decembra dopolnje natančen program. Ker je udeležencev za prihodnja dva tečaja (januarija in februarja meseca) še premalo prijavljenih, sprejema imenovani vodja zglasitve še do 20. decembra t. l. Kdor se ne oglasi v tem času, ne bo mogel biti več sprejet, v ta tečaja.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 15. oktobra 1900.

Seji je predsedoval družbeni podpredsednik gospod ravnatelj Povše, navzoči so pa bili odborniki gg.: grof Barbo, Goll, baron Liechtenberg, Pavlin, Rohrman, dr. pl. Wurzbach in tajnik Pirc.

Glavni odbor je ukrenil za asistenta na družbeni podkovski šoli imenovati Frančiška Bukovnika iz Tupalič ter je naročil to imenovanje predložiti c. kr. kmetijskemu ministerstvu v potrditev.

Ker vsled pomanjkanja denarnih sredstev ni mogoče izvršiti nameravane preosnove družbene podkovske šole, je odbor izvolil odsek, ki naj to zadevo pretresa ter naj stavi nasvete, kako je postopati, da družba ne bo več nosila velikih bremen, ktera ji pri zadeva ta šola.

Po dopisu mestnega magistrata ljubljanskega potrebuje mestna občina nekaj sveta (d družbene drevesnice za razširjenje Poljanske ceste, zato je odbor naročil posebnemu odseku, da pregleda razmere na mestu ter stavi primerne nasvete glede cene sveta in odškodnine pri poslopju in pri ograji.

Prošnjo občine Zgorje ob Savi, da se preloži neki semenj, je glavni odbor sklenil priporočiti, prošnje občine Rob za dovolitev novih semnjev pa ne priporočiti.

Na vprašanje odbornika gospoda grofa Barba, zakaj je družbeni podpredsednik gospod ravnatelj Povše odložil mandat druž-

benega zastopstva pri enketi, zadevajoči terminsko kupčijo na žitni borzi, je ta odgovoril, da je on to že pri prejšnji seji naznanil odboru, da pa odbor sploh ni vedel koga drugega poslati, ker iz vrste kmetovalcev ne vemo za nobenega, ki bi bil več temu poslu. Gospod podpredsednik je obrazložil na podlagi dosedanjih obravnav te enquete, da more le tisti z uspehom sodelovati, ki vse zadeve ne pozna prav dobro samo le iz knjig in časnikov, ampak, ki jo pozna iz večletnega obiskovanja žitne borze. Zastopniki žitne borze v tej enketi pa zastopnike kmetijstva s svojim obširnim znanjem hočejo le v zadrego spravljati in jih celo žalijo. Posledica tega je, da se odposlani kmetovalci nočejo udeleževati enquete, kar je prav, saj bodo kmetovalci tako imeli zadnjo besedo v kmetijskem svetu, kakor tudi v državnem zboru. Glavni odbor je ta odgovor vzel z zadovoljstvom na znanje.

Glavni odbor je potem nadaljeval razpravo o račtu novih družbenih pravil, in končno so bili sprejeti za nove ude gg.:

Knez Ivan, posestnik na Viču; Robič Josip, posestnik v Gojzdu; Mastnak Tomaž, veleposestnik v Dramljah; dr. Prevc Frančišek, odvetnik v Kranju; Majcen Frančišek, trgovec in posestnik v Dolu; Maly Avgust P. M., tvorničar za lesnino v Beli Peči; Thierry Henrik vitez, grajsčak v Reki; Ručigaj Peter, posestnik v Bočni; Dimnik Ivan, posestnik v Jaršah; Ivan Trček, posestnik v Zgornji Hrušici.

Razglas

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. januarija 1901.

Poleg podkovstva se učenci podkovske šole uče tudi ogledovanja živine in mesa.

Kdor želi priti v podkovsko šolo, naj vloži prošnjo za sprejem in naj ji priloži:

- 1.) izpisek iz krstne knjige (ali krstni list),
- 2.) domovinski list,
- 3.) šolsko spričevalo,
- 4.) učno spričevalo v dokaz, da se je podkovstva izučil pri kakem kovaškem mojstru,

- 5.) župnikovo ali županovo spričevalo o poštenem vedenju.

Ubožni prosilci, ki se ne morejo šolati ob svojih troških, niti ne morejo pričakovati podpore od svojcev, morejo dobiti po 100 K podpore pri kmetijski družbi. Prosilec za podporo mora svoji prošnji poleg navedenih prilog priložiti še:

- 6.) ubožni list in
- 7.) potrdilo, da je že 2 leti bil za kovaškega pomočnika.

Prošnje za sprejem v podkovsko šolo naj se do 15. decembra t. l. pošljejo vodstvu podkovske šole v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija l. 1901.

Kdor dobro prestane preskušnjo, more po postavi iz 18. l. l. dobiti patent podkovskega mojstra; brez preskušnje pa sedaj nihče ne more postati podkovski mojster.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen; učenci morajo skrbeti le za živež in za stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolskem poslopju.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih oglednikov živinskih in mesovnih, zato naj bi skrbela županstva, da dobodo vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in mesovnega oglednika.

Frančišek Povše,

podpredsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiwels-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. decembra t. l., in sicer 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, ki niso obiskovali podkovske šole, 28. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva, in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, ki hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisanim vodstvu do dne 15. decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,
dne 2. novembra 1900.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.

R a z g l a s.

Kmetijska podružnica v Metliki bode oddajala prihodnjo pomlad posestnikom iz črnomeljskega okrajnega glavarstva iz subvencionirane trtnice na »riparijo portalis« cepljene trte po ceni, katero določi deželni odbor kranjski Kdor želi teh trt, naj vloži prošnjo potom svojega županstva na kmetijsko podružnico Metliki do 31. decembra t. l.

Kmetijska podružnica v Metliki,
dne 26. novembra 1900.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Novem Mestu, ki bode v četrtek, dně 6. decembra t. l. ob 2 popoldne v hiši kat. družbe rokodelskih pomočnikov.

S P O R E D :

- 1.) Poročilo načelnikovo o delovanju podružnice.
- 2.) Poročilo blagajnikovo in predložitev računov.
- 3.) Predlogi in nasveti.
- 4.) Strokovne razprave o naslednjih vprašanjih:
 - a) »Kako je vzgajati in obrezovati trte po Dolenjskem?« Poročevalec g. vodja R. Dolénc.
 - b) »Ali kaže v Novem Mestu ustanoviti kletarsko zadrugo, da se povzdigne vinska trgovina na Dolenjskem?« Poročevalec g. tehnični vodja B. Skalický.
 - c) »Kakšne vsznosti so živinorejske zadruge za zboljšanje goveje živine na Dolenjskem?« Poročevalec gosp. pristav V. Rohrman.

Odbor kmetijske podružnice v Novem Mestu,
dne 18. novembra 1900.

V. Rohrman, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Cerkljah pri Kranju, ki bode dne 8. decembra t. l. popoldne po službi božji v šoli.

S P O R E D :

- 1.) Načelnikovo poročilo.
- 2.) Plačevanje udnine za leto 1901.
- 3.) Naročanje drevesec.
- 4.) Predlogi in nasveti.

Kmetijska podružnica v Cerkljah,
dne 18. novembra 1900.

Andr. Kmet, t. č. načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Ribnici, ki bode v nedeljo, 9. decembra ob treh popoldne v župnišču.

S P O R E D :

- 1.) Poročilo načelnikovo.
- 2.) Plačevanje udnine za leto 1901. in naročanje drevesec.

3.) Vpisovanje novih udov.

4.) Slučajni predlogi.

Ribnica, dne 24. novembra 1900.

Fr. Dolinar, načelnik

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Jesenicah, ki bode dne 10. decembra t. l. ob treh popoldne v gostilni »Na pošti«.

S P O R E D :

- 1.) Poročilo načelnikovo in blagajnikovo.
- 2.) Plačevanje udnine za l. 1901.
- 3.) Vpisovanje novih udov.
- 4.) Naročanje drevesec
- 5.) Slučajni predlogi.

Kmetijska podružnica v Jesenicah,
dne 25. novembra 1900.

Fr. Rant, t. č. načelnik.

V a b i l o

na občni zbor kmetijske podružnice v Metliki dne 23. decembra t. l. ob treh popoldne v šolskem poslopu v Metliki.

S P O R E D :

- 1.) Poročilo o podružničnem delovanju.
- 2.) Računi za leto 1900.
- 3.) Raznoterosti.

K temu zborovanju se udje uljudno vabijo.

Kmetijska podružnica v Metliki,
dne 26. novembra 1900.

Valentin Burnik, načelnik.

Št. 16.325.

R a z g l a s.

Na podstavi člena V. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 6. decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevini in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnega zapornega ozemlja nemške države, v katerem je razširjena pljučna kuga, in sicer:

iz vladnih okrajev Liegnic, Devin in Merseburg v kraljevini Pruski.

Ta prepoved stopi na mesto prepovedi, ki je bila ukazana z razpisom ministerstva za notranje stvari z dne 9. oktobra t. l., št. 36.776., oziroma vsled tukajšnjega razglaša z dne 12. oktobra t. l., št. 15.511.

To se vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. oktobra t. l., št. 39.094., razglaša s tem pristavkom, da se bodo prestopki te brezpogojne uvozne prepovedi kaznovali po državnem zakonu z dne 24. maja 1882., drž. zak. št. 51., oziroma po § 46 občnega zakona o živinskih kugah in izvršitvenega ukaza k temu zakonu (drž. zak. št. 35. in 36. iz l. 1880.).

C. kr. deželna vlada za Kranjsko,
V Ljubljani, dne 29. oktobra 1900.

Št. 16.359.

R a z g l a s

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 30. oktobra 1900 št. 16.359., o veterinaropolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske v kraljevini in dežele, zastopane v državnem zboru,

Ker se je svinjska kuga zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz

ogerskih županijskih sodišč Barč (velika županija Somogy), Németh-Ujvar in Št. Gothard (velika županija Železna) v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

To se dodatno k razglasu c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. oktobra 1900, št. 38.475., oziroma k tukajšnjemu razglasu z dne 28. oktobra t. l., št. 16.269., daje na občno znanje.

Predstoječa odredba stopi takoj v veljavnost.

V Ljubljani, dne 30. oktobra 1900.

Št. 16.807.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 7. novembra 1900, št. 16.807., o veterinarpolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Vsled odredbe, ki jo je zaradi obstoječe svinjske kuge v ogerskem županijskem sodišču Jád (velika županija Bistrica-Nasód) ukrenilo c. kr. okrajno glavarstvo v Kimpolungu, je uvažanje prasičev iz tega okraja in iz mestne občine Bistrica v tostransko ozemlje prepovedano.

Razveljavljena pa je zoper uvažanje prasičev iz županijskih sodišč Sepeš-O-Falva (velika županija Sepeš) in Köszeg z istoimensko mestno občino vred (velika županija Železna) na Ogerskem izdana prepoved.

Na podstavi obstoječega dogovora po čl. I., odstavek 2. ministerskega ukaza z dne 22. septembra 1899 (dr. zak. št. 179.) do 40. dneva po popolnem prenehanju kuge veljavne prepovedi uvažanja prasičev in občin Nagy-Frankvágás, Osturnya, županijskega sodišča Sepeš-O-Falva (velika županija Sepeš), ki so bile okužene z rdečico, in iz občine Čajta, županijskega sodišča Köseg (velika županija Železna) in iz sosednjih občin, ki so bile okužene s svinjsko kugo, se ne dotika razveljavljenje zoper omenjena županijska sodišča izdane prepovedi.

To se dodatno k razglasoma c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. in 28. oktobra 1900, št. 38.475. in 38.902., oziroma k tukajšnjima razglasoma z dne 28. in 30. m. m., št. 16.269. in 16.359., daje na občno znanje.

Predstoječe odredbe stopijo takoj v veljavnost.

V Ljubljani, dne 7. novembra 1900.

Št. 17.006.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 12. novembra 1900, št. 17.006., o veterinarpolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske in Hrvatske-Slavonije v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Ker se je svinjska kuga zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz ogerskih županijskih sodišč Dicső-Szent-Márton, Erzsébetváros z mestno občino Erzsébetváros vred (velika županija Kis-Küküllő), Medgyes (Bölyá-Berethalm), Segesvár (Keresd) z istoimenskimi mestnimi občinami vred, Szent-Agota (velika županija Nagy-Küküllő), Ujegy ház (velika županija Szeben), Telse-Ör (velika županija Vas) v tostransko ozemlje.

Razveljavljene pa so zaradi svinjske kuge zoper uvažanje prasičev iz okrajev Ilok Šid, Vukovar (velika županija Sremska) na Hrvaško-Slavonskem, kakor tudi zaradi iste kuge, oziroma zaradi rdečice zoper uvažanje prasičev iz ogerskih županijskih sodišč Sina (velika županija Zemplén), Soliva (velika županija Breg), Trenčín (velika županija Trenčín) izdane prepovedi.

Na podstavi zdaj obstoječega dogovora po čl. I., odstavek 2., ministerskega ukaza z dne 22. septembra 1899 (drž. zak. št. 179.) do 40. dneva po popolnem prenehanju kuge veljavne prepovedi uvažanja prasičev iz občin Ilok (okraj Ilok), Babska (okraj Šid), Čakovci, Opatovci (okraj Vukovar), Soliva (velika županija Breg),

Sina (velika županija Zemplén), ki so bile okužene s svinjsko kugo, in iz občin Melčic, Trenčín, Velčic (županijsko sodišče in velika županija Trenčín) in iz njih sosednjih občin, ki so bile okužene z rdečico, se ne dotika razveljavljenje zoper omenjene okraje izdane prepovedi.

To se dodatno k razglasom c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. in 28. oktobra in 6. novembra 1900, št. 38.475., 38.902. in 39.386., oziroma k tukajšnjim razglasom z dne 28. in 30. oktobra in 7. novembra 1900, št. 16.269., 16.359. in 16.807., daje na občno znanje.

Predstoječe odredbe stopijo takoj v veljavnost.

V Ljubljani, dne 12. novembra 1900

Št. 17.223.

Razglas

c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 16. novembra 1900, št. 17.223., o veterinarpolicijskih odredbah zoper uvažanje prasičev iz Ogerske na Kranjsko.

Ker se je svinjska kuga zanesla v tostransko ozemlje, je ministerstvo za notranje stvari prepovedalo uvažati prasiče iz ogerskih županijskih sodišč Bekeš, Bekeš-Čaba, Žoma, Žula, z všteto istoimensko mestno občino, Sarvaš, Seghalm (velika županija Bekeš), Felső-Tisa in Tisa Közék z všteto mestno občino Kis-Ujsallás, Karcag, Turkeve in Mezö-Tur (velika županija Jas-Nagy-Kun Solnok) na Ogerskem v dežele in kraljevine, zastopane v državnem zboru.

To se dodatno k razglasom c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 26. in 28. oktobra, 6. in 9. novembra 1900, št. 38.475., 38.902., 39.386. in 40.184., oziroma k tukajšnjim razglasom z dne 28. in 30. oktobra, 7. in 12. novembra 1900, št. 16.219., 16.359., 16.807. in 17.006., daje na občno znanje.

Predstoječe odredbe stopijo takoj v veljavnost.

V Ljubljani, dne 16. novembra 1900.

Št. 17.573.

Razglas.

Na podstavi zadnjega uradnega izkaza deželne vlade v Sarajevu deželna vlada na podstavi razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 22. novembra 1900., št. 42.461., dotlej, dokler se ne ukaže drugače, prepoveduje

1.) zaradi svinjske kuge uvažati na Kranjsko prasiče iz okrajev Dervent in Vlasenica;

2.) zaradi kužnih ovčjih kozá uvažati ovce iz okrajev Bihač, Petrovac in Savski most.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost

dne 26. novembra 1900

in se namesto onih z dne 15. septembra t. l., št. 14.182., ki se s tem razveljavljajo, razglašajo z dodatkom, da se bodo prestopki zoper zgoraj navedene okraje razglašene uvozne prepovedi za prasiče kaznovali po drž. zak. z dne 21. maja 1882, št. 51., in da se bodo transporti, med katerimi bi se našla tudi samo ena z zgoraj navedeno boleznijo okužena žival, zavrnila na oddajno postajo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 23. novembra 1900.

Listnica uredništva.

B. Ž. v St. F. Bulice, ktere so se naredile sedaj po nogah Vaše dve leti stare telice in ktere Vi imenujete mramorje, telice nikakor ne narede nesposobne za pleme. Mi ne vemo, kaj so pravzaprav te bulice, a prepričani smo, da jih ve vsak živino-zdravnik odpraviti.

J. P. v P. Če opeka ni dovolj žgana, jo morete še enkrat žgati, seveda prav previdno, in je vročino počasi zviševati.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobiva list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po sledečih cenah: Inserat na celi strani 32 K, na 1/2 strani 16 K, na 1/4 strani 10 K in na 1/8 strani 6 K. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1900. Leto XVII.

Tržne cene.

Deželni pridelki:

V Ljubljani, 29. novembra 1900. (Izvirno poročilo.)

Semena: Domača detelja novo blago K 100.— h do K 110.— h; nemška detelja (lucerna) K 100.— h do K 105.— h; gorenjska repa K 70.— 72 h; laneno seme, domače ozimno K 32.— h do K 32.50 h; sonopno seme K 30.— h do K 30.50 h; kuminovo seme K 70.— h do K 80.— h

Fižol: Rudeči ribniški K 19.— h; rudeči Hrvat K 18.— h; pepeličar (koks) K 20.50 h. (Vse cene semen in fižola veljajo za 100 kg čistnega blaga, kakor ga kmetovalci pripeljejo na prodaj i. s. novo blago.)

Suhe češplje: v dimu sušene K 22.— h do K 26.— h. brez dima sušene K 30.— h. do K 40.— h.

Oreh domači: K 46.— h do K 50.— h.

Ježice nove: K 6.— h do K 10.25 h za 100 klgr.

Med čist: po K 90.— h do K 96.— h.

Kože. Goveje, težke nad 45 kg po K 84.— h do K 88.— h.

težke od 30 do 45 kg „ 76.— „ „ 80.— „

lahke „ 80.— „ „ 82.— „

(Te cene veljajo za 100 kg in sicer za kože izdelane po tukajšnjih običajih z rogovi vred. Bikove kože po 60 h klgr.)

Telečje kože: K 1.04 za kg.

Kozličjeve kože po K 1.20 h do K 1.30 h.

Svinjske kože: Čiste, brez napak 62 do 70 h za kg.

Druge vrste 34 do 52 h za kg.

Kože lisic po K 11.— do 12.—

„ kun „ 30.— „ 36.—

„ dihurjev „ 6.— „ 7.—

„ vidr „ 20.— „ 22.—

Kože zajcev po K 30.— do 32.— za 100 komadov.

Pepelika (potosl) po K 32.— 100 kg.

Žito:

V Ljubljani, 28. novembra 1900. Pšenica K 8.— h, rž K 7.— h, ječmen K 6.50 h, oves K 6.50 h, ajda K 7.50 h, proso K 8.50 h, turšica K 6.— h, seno K 1.50 h, slama 1.50 K h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Na Dunaji, 29. novembra 1900. Pšenica jesenska K 7.70 h, spoml. K 7.72 h, rž jesen. K 7.50 h, oves jesenski K 5.88 h, turšica K 6.40 h. (Vse cene veljajo za 50 kgr.)

Odlikovana kotlarska obrt

Ant. Križnič-a

v Kanalu

na Primorskem

Priporoča

žganjarske kotle vseh sistemov

k praktičnemu kuhanju žganja. — Za izborna delovanja vsakterih svojih žganjarskih kotlov jamči.

Ilustrovan cenik pošilja franko.

Slavne mlekarnice in sirarnice, zahtevajte ilustrovan cenik vseh vrst in sistemov **sirnih kotlov**, katerega razposiljam brezplačno in franko.

Da se vsa dela trpežno, čedno in solidno izdelata, daje popolno poročstvo.

Mlekarnicam in kmetijskim zadrugam dovoljujem

plačila na obroke. (49—13)

Služba sadjarja

ob **jednem kletarja**, je z dne 1. januarjem 1901 na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem Mestu za popolniti. Letna mezda znaša 799 K 92 h. Stanovanje brez oprave je prosto. Letno sobna kurjava. Sadjar, ob jednem kletar, ima kakor predelavec učencev posla v sjalnici, drevesnici, v sadovnjakih, trtnici, v matičnjakih ter v sadni in vinski kleti in tehnični delavnici. — Prošnje opremljene z spricalom vsaj dobrim uspehom dovršene stotkovne šole (kdor tega nima, naj nikar ne prosi za službo) pošljejo naj prositelji **do 20. novembra t. l.** podpisnemu vodstvu. Prednost imajo nekdanji učenci grmske šole.

Vodstvo kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem Mestu

(77—4)

dné 11. oktobra 1900.

R. Dolénc.

Mestna hranilnica ljubljanska

na Mestnem trgu zraven rotovža

posluje nad 11 let in ima do sedaj hranilnih vlog uže blizo 15 milijonov kron, katere obrestuje

 po 4 %

brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz lastnega plačuje; nevdignjene obresti pa pripisuje vsacega pol leta h kapitalu. Mesto ljubljansko je kot ustanovitelj porok za vse pri tej hranilnici vložene denarje z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Poleg te varnosti nabira mestna hranilnica ljubljanska iz vsakoletnega dobička tudi rezervni zaklad, ki znaša sedaj nad K 250.000.

Ker je torej taka varnost za hranilne vloge nedvomljivo popolna in se vsled tega vložniku ni nikoli treba bati, da bi kaj izgubil, pričakovati je od vseh slovenskih rodoljubov, da vlagajo svoj denar pri mestni hranilnici ljubljanski. (88-2)

Iz lastne v Krškem (Gurkfeld) na Dolenjskem se nahajajoče trtnice, bodem oddajal od novembra naprej, na suho in nekaj tisoč tudi na zeleno

cepljenih trt

najboljših od strokovnjakov priporočenih vrst kakor na pr. italijanski rizling, beli burgundec, rudeči in beli španjol, kraljevina, rulandec, silvanec itd., ter za črna vina: portugalka, modra frankinja, kavščina (zametasta črnina), refoško i dr. — Cepljene so večinoma na riparajo portalis nekaj tudi na rupestris montikolo. Oddajale se bodo le popolnoma zraščene trte.

Določil sem le eno ceno in sicer **20 kron za sto komadov**, čeravno sem med enoletne pomešal več tisoč dvoletnih cepljenk. — Da sem svoje prejšnje cenjene odjemalce povsem zadovoljil, svedočijo razne pozneje dosle mi pohvale in zahvale.

Naročila se bodo sprejemala dokler ne poide vsa zaloga, o čemur se bode vsak naročnik točno obvestil, ker sem si najel po sebnega pomočnika. Ob enem z naročitvijo je poslati 25 % are.

V nadi, da me bodo č. gg. zunanji in domači vinogradniki v tem občeokristnem podjetju podpirali, beležim se

(84-3) z odličnim spoštovanjem

Dr. Tomaž Romih,
župan v Krškem (Dolenjsko).

Na debelo. Na drobno.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“
Celje, Graške ulice št. 12

Priporoča svoje lahko tekoče slamoreznice najboljših stavov kakor tudi izvrstne slamorezne kose. — Dalje svojo veliko zalogo izdelkov iz kamenščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohišvenih okovov, kuhinjske priprave, štedilnikov in peči od najpreprosteje do najfinije izpeljave. — Gg kmetovalcem priporočam kot najizdatnejše umetno gnojilo **Tomaževo fosfatno moko** po tovarniški ceni. (85-3)

Velika izbira železnih nagrobnih križev.

Slavno občinstvo vabim najuljudneje, si pri priliki ogledati mojo trgovino in zalogo.

Postrežba točna. Cene nizke.

Prodaja vina.

Graščina v Brežicah ima še večjo množino **prav dobrega vina** iz Sromeljskih goric po ugodni ceni naprodaj. Za pristnost vina se jamči. Odda se v večji in manjši množini. (87-2)

Najnovejši

stroji za napravo krme

v zimskem času!

Slamoreznice z patentovanim valčnim tečajem z obročasto pripravo za mazanje z največjo lahkoto pri gonjenju, vsled ktere se prihrani 40% gonilne sile, stroji za rezanje repe in krompirja,

mline za drobljenje in mečkanje žita, parni kotli za napravo živinske krme, štedilne peči z posteklenimi in neposteklenimi kotli za vstaviti, in sicer: premične in nepremične za kuhanje in parjenje živinske krme, za krompir, ter za vsako drugo gospodarsko porabo doma in na polju;

dalje: rebljači za koruzo, žitne čistilnice, trijerje, prebiralnike, ročne stiskalnice za seno in slamo, stalne in premakljive. Dalje vsakovrstne mlatilnice, gepeljne, železne pluge, valarje, brane. Najboljše stroje za sejati „Agricola“ brez premene koles; potem samodelujoče brizgalnice za vničenje njivne gorčice, drevesnih škodljivcev in proti strupeni rosi (Peronospora), izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi. (74-2)

PH. MAYFARTH & drug.

c. kr. edino priv. tovarna kmet. strojev, livarna in fužina na par

DUNAJ, II. Taborstrasse št. 71.

Odlikovan z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj.

Zastopniki in prekupci se iščejo.

Mrtve čebele

izborna in najcenejše dušikovo umetno gnojilo, z 6% dušika priporoča za gnojitev na travnikih, polju in v vinogradih

PAVL SEEMANN,

tvornica sveč in mila (78-4)

na Glincah pri Ljubljani.